

## Helyesírási útmutató

a BME Villamosmérnöki és Informatikai Karán előforduló egyes speciális nevekhez, kifejezésekhez

Állásfoglalás, Kari Tanács Oktatási Bizottsága, 2007. március 5.

Összeállította: Sujbert László

Az elmúlt hónapokban készült dokumentumokat áttekintve látható, hogy néhány gyakran használt, kulcsfontosságú szó vagy kifejezés írásmódja nem egységes, és természetesen nem felel meg sem a magyar helyesírás szabályainak, sem pedig a jogszabályokban használt alakoknak. Éppen ezért célszerűnek látszik közreadni jelen útmutatót, a gyakran előforduló elnevezések helyes és törvényes írásmódjával kapcsolatban.

Az útmutatóban leírtak alapja:

1. Magyar Tudományos Akadémia: „*A magyar helyesírás szabályai*”, 11. kiadás, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984; [Szabályzat]
2. 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet a felsőoktatási alap- és mesterképzésről, valamint a szakindítás eljárási rendjéről. [Rendelet]

Az útmutató készítésében közreműködtek: Henk Tamás, Megyeri Zsuzsanna és Sujbert László. Az egyes írásmódok indoklását az útmutató második felében, az egyes pontokra hivatkozva közöljük.

### Az elnevezések írásmódja

1. A szakok neve hivatalos, jogi jelentőséggel bíró dokumentumokban

- a) Alapképzés (BSc):
  - mérnök informatikus szak
  - villamosmérnöki szak
- b) Mesterképzés (MSc):
  - egészségügyi mérnöki szak
  - mérnök informatikus szak
  - villamosmérnöki szak
- c) Kifutó, osztatlan egyetemi képzés:
  - műszaki informatika szak
  - villamosmérnöki szak
- d) Kifutó másoddiplomás képzés
  - egészségügyi mérnöki szak

## 2. A szakok neve egyéb dokumentumokban

Javasoljuk, hogy az egységes írásmód érdekében jogi jelentőséggel nem bíró dokumentumokban is a fenti írásmódot alkalmazzuk.

## 3. A képzések neve

villamosmérnök-képzés  
egészségügyimérnök-képzés  
mérnökinformatikus-képzés

## 4. A szakbizottságok neve

Egészségügyimérnök-képzés Kari Szakbizottsága  
Mérnökinformatikus-képzés Szakbizottsága  
Villamosmérnök-képzés Szakbizottsága

## 5. Egyéb helyesírási kérdések

Kritikus néhány sokszor használt kifejezés helyesírása. A „kar”, „egyetem” stb. kifejezések kisbetűvel írandók, kivéve, ha jogi szövegben a hosszabb forma kiváltására használjuk. Pl. Villamosmérnöki és Informatikai Kar (továbbiakban: Kar), és ekkor a szövegben minden előforduláskor nagybetűvel kezdődik.

A „rektor”, „dékán” stb. nevek általában kisbetűvel írandók, még jogi szövegben is, hacsak egy konkrét szerződésben a fentihez hasonló módon nem a konkrét személy nevének kiváltására alkalmazzuk. Levelekben azonban – hivatalos- és magánlevelekben egyaránt – nagybetűvel kell írni megszólításként, az utána következő „úr”, „úrhölgy” szavakkal együtt (Tisztelt Dékán Úr!), de a levél törzsében már nem kötelező a nagybetűs forma.

A betűszók minden betűjét nagybetűvel kell írni, pl. SZMSZ, TVSZ. A rövidítésekben lehet meghagyni a kisbetűt. Betűszó után nincs pont, rövidítés után van.

A BSc, MSc, PhD szavak helyesírása a Szabályzatban még nem szerepel. Az útmutató végén idézett Osiris-helyesírás a PhD formát tartja helyesnek, a BSc-t, illetve az MSc-nem tartalmazza, de a PhD mintájára képezhetők. Sem pontot, sem szóközt nem kell használni. A Rendelet alap- és mesterképzésről szól, hosszabb távon jó lenne a magyar formát használni.

Nem kifejezetten helyesírási kérdés, de fontos rögzíteni, hogy az oktatás tartalmi egységei a tantárgyak, és – különösen jogi jelentőséggel bíró szövegekben – a „tárgy” szó használata kerülendő.

## Indoklások

*A felmerülő problémák igen gyakran az ún. alárendelő szóösszetételek írásmódjával kapcsolatosak, a magyar nyelvnek ez különösen nehéz része, de, sajnos, a szakmai nyelv nagyon sok ilyen kifejezést tartalmaz. Az egybeírás és a különírás szabályait a Szabályzat 95. – 142. pontjai, csak az alárendelő összetételek írásmódját a 104. – 129. pontjai tartalmazzák. Az elveket még csak vázlatosan sem írhatjuk itt le, két – más jellegű – példa jelzi a téma nehézségét: Rézkilincs, vaskilincs, alumíniumkilincs, de: műanyag kilincs. Effektív érték, de: effektívérték-mérő.*

### Ad 1.

*Célszerűnek tartottuk ezt a kategóriát kiemelni: az ilyen természetű dokumentumokban a pontos megnevezésen nagyon sok múlhat. Az „informatikusok” finanszírozása pl. függ attól, hogy a mérnök vagy az informatikus szó van előbb.*

*A bemutatott formák a Rendelet írásmódjával megegyeznek, és szabályosak is. Kisebb problémát jelent az egészségügyi mérnöki szak, amely kicsit nehézkes forma, de szabályos.*

*A mérnök informatikus szak problémásabb. A Rendelet ugyanis kétféleképpen (egybeírva és különírva) is tartalmazza, ráadásul a szabályossága is kétséges. Mivel a Rendelet főszövegében külön van, (az egyik mellékletben fordul elő egybeírva, de különírva is!), a különírt változatot fogadhatjuk el. Ami a szabályokat illeti, a helyzet nem egyértelmű. Felmerül a kötőjeles változat, ez azonban nem igazán jó, mert nem azt fejezi ki, amit általában a kötőjeles formák. Pl. az orvosgyógyszerész vagy a mérnök-közgazdász két diplomát szerzett, a mérnök informatikus viszont egyetlen képzéssel megszerezhető képzés neve. Ehhez hozzávehetjük még, hogy a mai magyar – sokszor helytelen – gyakorlat az összetett szavak különírása, az egységesség érdekében a legjobb az, ha a Rendelet által is bemutatott különírt formát alkalmazzuk.*

### Ad 2.

*Ez az egységesség miatt mindenképpen célszerű. Az egyetlen kétséges mérnök informatikus alak pedig a mindennapi nyelvhasználat különírási tendenciája miatt könnyen teljesíthető.*

### Ad 3. és 4.

*Többszörösen összetett szavaknál alkalmazzuk a szótagszámlálást (a 6 szótag feletti kötőjeles tagolást). A nem egybeírt szóösszetételekhez kapcsolt újabb elem az ún. mozgósabály alkalmazásával az immár egybeírt összetételhez kapcsolódik, általában a szótagszámlálás miatt kötőjellel. A fenti formák azért is előnyösek, mert egységesekek.*

*Ezek a formák a Rendeletben és egyéb jogszabályokban nincsenek benne, ezért egyedül a Szabályzat elveit vettük figyelembe.*

### Ad 5.

*Az útmutató ezen pontja bővíthető – célszerű lenne egy szószedet készítése, amely a szakmánkban vagy az egyetemi életben gyakran előforduló kifejezések helyes írásmódját szótárszerűen rögzíti.*

*A Szabályzat is tartalmaz szótárt, de ennek mérete korlátozott, sokszor a szabályok részletes elemzésével, analógiák megtalálásával lehet csak eligazodni. Jóval több, a fűlszöveg szerint 213 974 szót, szóalakot, kifejezést, tulajdonnevet tartalmaz az alábbi könyv:*

Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: „Helyesírás”, Osiris Kiadó, Budapest, 2005.

*A gyakran csak „Osiris-helyesírás”-ként emlegetett mű gazdag szószedetével egyszerűbbé teszi a helyesírási kérdés megoldását, illetve részletes szabálymagyarázatot is tartalmaz.*